

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Методичні рекомендації
до практичних занять з курсу для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 071 Облік, митна справа і
оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

ОДЕСА
ОЛДІ+
2024

УДК 81.161.2'276.6(072)
У453

Укладач:

О. Ю. Семененко, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики

Рецензенти:

А. В. Кіщенко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

В. В. Любецька, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 3 від 08.11.2023 р.*

У453 **Українська мова за професійним спрямуванням : метод. рекомендації до практ. занять з курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 071 Облік, митна справа і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок / уклад. О. Ю. Семененко. – Одеса : ОЛДІ +, 2024. – 52 с.**

Методичні рекомендації складено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

У методичних рекомендаціях висвітлюються основні положення навчальної програми, мета, завдання, зміст курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», рекомендована література, перелік питань до підсумкового контролю, вправи завдання для самостійної роботи, теоретичні питання до семінарських занять.

Методичні рекомендації розраховано на здобувачів очної та заочної форми навчання спеціальності 071 Облік, митна справа і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

УДК 81.161.2'276.6(072)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ.....	4
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	7
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАМИ КУРСУ	10
ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	46
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	49

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є підвищення рівня загальномовної підготовки, формування комунікативної компетенції здобувачів вищої освіти; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів української мови; підготовка фахівця, що є гармонійно розвиненою особистістю, здатною ефективно вирішувати професійні завдання за допомогою набутих лінгвістичних знань і комунікативних навичок.

Основними **завданнями** вивчення курсу є такі:

- формувати правильне й чітке розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного академічного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення здобувачів вищої освіти;
- виховати повагу до української літературної мови та її традицій.

Предмет вивчення дисципліни – мова й мовлення у фаховій діяльності, передбачає продовження формування національномовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови.

Здобувач освіти повинен **знати**:

- нормативно-правові акти, ДСТУ, документи МОН України, Конституцію України;
- основні відомості про українську літературну мову, її походження, місце серед інших мов світу, норми, стилі;

- орфоепічні, орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні і стилістичні норми української літературної мови;
- специфіку професійної мови на лексичному, морфологічному, синтаксичному й стилістичному рівнях, її роль у професійній діяльності;
- особливості терміна як одиниці професійної мови, типи термінів, сутність процесу стандартизації термінів, специфіку термінології обраного фаху;
- основні жанрові різновиди наукових текстів; правила оформлення наукової роботи; правила оформлення посилань і цитувань в академічних роботах;
- особливості документа, класифікацію документів, вимоги до змісту і розташування реквізитів, правила оформлювання сторінки, вимоги до тексту документа;
- закони та основні засоби спілкування; специфіку публічного мовлення, різновиди публічних виступів, особливості підготовки до них;
- основні відомості про особливості українського мовного етикету; основи культури професійного мовлення; методи спілкування та міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

уміти:

- дотримуватися норм культури усного й писемного мовлення; правильно використовувати мовні засоби відповідно до умов, мети та змісту комунікації;
- правильно використовувати терміни у професійному мовленні, різноманітних комунікативних процесах;
- користуватися довідковою літературою, лінгвістичними та термінологічними словниками;
- готуватись до публічного мовлення; брати участь у публічному виступі; дотримуватися етикету спілкування; володіти культурою діалогу та полілогу; використовувати різноманітні вербальні та невербальні засоби впливу на співрозмовника під час фахового спілкування;
- вільно володіти мовними засобами наукового та офіційно-ділового стилів;

- укладати й корегувати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- оформлювати письмові роботи наукового стилю: курсову, дипломну роботу, наукову статтю, тези доповідей;
- редагувати та конструювати тексти різних стилів з дотриманням норм української мови.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Нормативність фахового мовлення

Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». Мова як суспільне явище. Мова і мовлення. Основні функції мови. Місце української мови серед інших мов світу. Історія становлення і розвитку української мови. Поняття національної та літературної мови. Основні ознаки літературної мови. Мовні норми. Мова професійного спілкування як різновид української літературної мови. Поняття про державність мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Тема 2. Комунікативні ознаки культури мовлення. Комунікативна професіограма фахівця. Словники у професійному мовленні, їх роль у підвищенні мовленнєвої культури. Мовний і мовленнєвий етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигми мовних формул. Володіння державною мовою як ознака професійної компетенції фахівця професійної сфери.

Тема 3. Поняття мовного стилю. Стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Функціональні, експресивні та індивідуальні стилі. Основні ознаки функціональних стилів української мови. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови: функції, жанри, характерні ознаки, мовні засоби, різновиди. Специфіка офіційно-ділового стилю.

Тема 4. Орфоепічні, орфографічні та акцентуаційні норми фахового мовлення. Поняття мовної норми. Її критерії та ознаки. Основні літературні норми сучасної української мови. Лексичні норми фахового мовлення. Слово і його лексичне значення. Багатозначні слова, омоніми, синоніми і пароніми та їх уживання в професійному мовленні. Склад лексики зі стилістичного погляду. Критерії добору лексики професійного спілкування. Пароніми: проблема вибору слова. Тавтологічні вислови, плеоназми та зайві слова як вада мовлення. Труднощі вибору граматичної форми.

Тема 5. Морфологічні норми фахового мовлення. Рід іменників на позначення назв осіб за професією, посадою, званням. Рід незмінюваних іменників, аббревіатур. Відмінкові закінчення іменників (чоловічого роду II відміни в родовому, давальному, орудному відмінках; уживання іменників у кличному відмінку). Правопис та відмінювання прізвищ, імен та по батькові (патронімів).

Тема 6. Особливості вживання займенників у професійних текстах. Ступенювання якісних прикметників. Присвійні прикметники, утворені від імен. Відмінювання кількісних та порядкових числівників. Передача кількісної інформації у ділових паперах.

Тема 7. Дієслівне керування. Форми на -но, -то в науковому й офіційно-діловому стилях. Дієприслівник як незмінювана форма дієслова. Особливості творення й уживання дієприкметників у професійному мовленні. Активні й пасивні дієприкметники. Особливості вживання прийменників у професійних текстах. Відмінності у значенні прийменникових конструкцій. Синонімія прийменникових конструкцій.

Тема 8. Особливості синтаксису фахового мовлення. Порядок слів у реченні. Правильна побудова речень із дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами, однорідними членами речення. Координація присудка з підметом. Складні випадки керування. Пунктуаційні норми української мови.

Змістовий модуль 2. Основні вимоги до укладання ділової та наукової документації. Культура й етика фахового мовлення

Тема 9. Поняття документа. Класифікація документів. Національний стандарт України. Вимоги до змісту і розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів. Оформлення сторінки. Вимоги до тексту документа. Навички укладання окремих документів.

Тема 10. Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування. Невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Поняття ділового спілкування. Шляхи підвищення мовної культури фахівця.

Тема 11. Загальна характеристика, мовні засоби жанри наукового стилю. Структура й особливості наукового тексту. Види наукових робіт. Курсова, дипломна робота. Мовні кліше. Оформлення покликань (посилань) і цитувань. у тексті роботи Загальні вимоги до оформлення наукових робіт. Основні правила бібліографічного опису

Тема 12. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Історія становлення і сучасні проблеми української термінології. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Професіоналізми та номенклатурні назви. Способи творення термінів. Теоретичні засади лексикографії. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Термінологічні словники. Українські електронні термінологічні словники.

Тема 13. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Види публічного мовлення. Культура сприймання публічного виступу. Презентація як різновид публічного мовлення. Види презентацій. Структурні компоненти презентацій.

Тема 14. Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі. Політкоректність, толерантність, етика. Мовний та мовленнєвий етикет. Невербальний етикет. Етикет офіційного листування.

Тема 15. Форми і види перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклади. Типові помилки під час перекладу наукових текстів

українською. Вибір синонімів під час перекладу. Переклад термінів. Способи перекладу дієприкметників, прийменників. Особливості редагування тексту. Найпоширеніші синтаксичні помилки в наукових текстах та шляхи їх уникнення. Помилки у змісті й побудові висловлювань. Основні коректурні знаки для виправлення текстових оригіналів.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»

Завдання 1. Складіть і запишіть речення з такими прислівниками і співзвучними з ними словами: по-нашому, по нашому; насторожі, на сторожі; по-третє, по третє; востаннє, в останнє; удвох, у двох; доволі, до волі; збоку, з боку; назустріч, на зустріч; усередині, у середині.

Завдання 2. Наведіть синонімічний ряд фразеологізмів: молоде та зелене, зуби з'їсти, трубити в кулак, купатися в золоті, кадити фіміам, протерти з пісочком, годувати баглаї.

Завдання 3. Зробіть пунктуаційну правку: 1. Не схотівши навіть обідати вийшов я в сад і спинившись недалечко вулика почав щось робити. 2. Повечорів мій день туман поле ясне укриває і я дивлюсь хвилюючись навколо. 3. Таким чином навіть крива нога і та часом служила гармонії природи її рівновазі. 4. Часом я засинав ще до вечері дивлячись на зорі або на Десну або на вогонь де варилася каша. 5. Лози висип кручі ліс все блищить і сяє на сонці. 6. Перед тим як заснути дід довго і якимось так лагідно позіхав ніби прощаючи світу всі його пустощі і розказував косарям про молоді свої літа. 7. Погулявши коло бджіл і наївшись огіркових пуп'янків натрапив я на моркву. 8. Собака теж зробився невеселий і покрутившись знехотя потупав геть. 9. Посидівши ще мовчки з півгодини ми оглянулись ні висипу ні лева подався десь у лози. 10. Якимось одного разу над Десною підслухав я вночі на

сіні лежачи і дивлячись на зорі як після денної важкої праці коні розмовляли між собою пасучись. 11. Злякався Пірат і почав гавкати сам не знаючи на кого і високо стрибати на всі боки. 12. А чи не занадто вже я славословлю старих своїх коней і село і стару свою хату? 13. Я зирк у вікно то неповний місяць із зоряного неба засвітив у хату перед Новим роком (за О.Довженком).

Завдання 4. Розставте правильні наголоси: беремо, бовтати, босий, була, було, були, валовий, вантажівка, везти, верба, веретено, випадок, виразний (розбірливий, чіткий, ясний), виразний (якого можна виразити), візник, вільха, вітчим, Гарасим (Герасим), гостей, граблі, дошка, дрова, залоза, ідемо, Кваша (прізвище), кидати, кишка, кінчити, Коваль (прізвище), колесо, колія, контрактовий, коромисло, косий, котрий, красти, краду, кроїти, кропива, курятина, кухонний, легкий, льодовий, листопад, малий, сільськогосподарський, мережа, ознака, кулінарія, гемофілія, візьму, візьмеш, взяла, правописні норми, бабище, постільні речі, без ладу, пізнання, поняття, звемо, зве, рух по шляху, сходити(підніматися), сходжу, сходиш, сходимо, сходити(піти і повернутися), сходжу, сходиш, сходимо, перейду, перейдеш, перейдемо, гетьманський, гетьманщина, обрання, довести, доведу, доведеш, доведемо, доведете, хутро, хутрянні пальта, валовий продукт, поталанило, судова гілка влади, тулуб, не було часу, супровідне значення, до ладу (ім. з прийм. Завод стане до ладу в цьому році), до ладу (присл. Зробити до ладу), принесла, подивлюся, розпочнемо, дійдемо згоди, для сиріт, вибухівка з начинкою, говорю, говориш, говоримо, говорите, почнемо, почнете, пирій, пирієм, після того як, Північна Буковина, Перебийніс, позаторік, полумисок, полукіпок, пригірок, почала, почали, роблю, робить, робимо, роблячи, Ромни, Ромен, Ромнам, сани, саньми/санями, свищу, свищеш, семиразовий, сидячи (присл. читати сидячи), сидячи (дієприсл. писати, сидячи за столом), слізьми/сльозами, тигрячий, визвольний, порядковий та дробовий числівники.

Завдання 5. Провідмініайте числівники: 365, 448, дев'ятнадцятеро, кілька.

Завдання 6. Правильно напишіть слова: честь/честю, геть/чисто, видимо/не/видимо, з/роду/віку, до/пізна, не/до/вподоби, на/жаль, з/боку/на/бік, все/одно, на/диво, більш/менш, десь/інде, в/цілому, в/смак, по/латині, с/під/лоба, не/мов/би/то, тим/то, на/совість, що/місяця, аби/куди, до/дому, якби/ж/то, як/небудь, поки/що, невідь/чим, навряд/чи, іди/ж/бо, аби/який, аби/в/чому, отакий/то, не/наче/б/то, тільки/що, он/який, бозна/коли, чорт/зна/хто, читай/но, альфа/промені, хто/знає/з/чим, всесвітньо/відомий, віце/спікер, гірко/солодкий, тьма/тьмуца, австро/італо/французький, авто/мото/VELO/шино/тракторний завод, А/арх...медова сп...раль, Ахіл...ес, А/ахіл...есова п'ята, Барб...є, Б/благовіщення, Б/божа М/матір, бон...парт...зм, брат...і...сестра(рослина), брен...кіт, Буенос/Айрес, Б/буенос/айреський, Б/булонський Л/ліс, В/великий К/кань...он, день/у/день, Джон...і, до/купи, до/лиха, до/лиця, до/побачення, до/тла, доч...ин, дріж...і, Женев...єва, Ж/жиронда, Ж...ліо/Кюрі, за/одно, за/очі, З/збройні С/сили України, повік/віки, П/прокрустове ложе, П/псалтир, Р/республіка Куба, С/святий Д/дух, с...м...фор, ст.../двадцяти/п'яти/річний, ст.../п'ят.../десяти/річ...я, моло...ба, Монтеск...є, Н/набережна Л/лейтенанта Шмідта, на/бігу, на/відліг, на/відріз, на/двоє, по/двоє, на/завтра, на/поруки, народно/визвольний, народно/поетичний, Ніц...а, Н/ноб...лівська П/премія, нян...чити, П/пара...ин(Параска), під/кінець, від/тепер, від/сьогодні, В/військово / Г/грузинська дорога, багато віл..., воєн...о/стратегічний, Гарон...а, бран...спойт, Го...я, Д/дамоклів меч, з/на/двору, з/переляку, ін...овація, ан...отація, Кам'янець/Подільський(імен.), К/кам'янець / П/подільський(прикм.), кі...ті, Кім/Ір/Сен, К/коліївщина, К/комета Г/гал...єя, красуня/дівчина, дівчина/красуня, л...вада, Л/львівський П/палац О/одруження, максі/спідниця, М/марк / Т/твенівський, марок...анець, М/мис Дежньова, Мек...а, мек...ський, М/міжнародний К/комітет Ч/червоного Х/хреста, мовно/літературний, мовно/стильовий, страйк...ом, тому/то, тому/що, тон...о/кілометр, вище/зазначений, у/брід, вві/сні, унтер/офіцер,

контр/адмірал, у/стократ, фе...єрверк, Фе...єрбах, фо...є, Філіп...іни, Франкфурт/на/Майні, хоч/не/хоч, хоч/би, Ц/цивільний П/повітряний Ф/флот України, час/від/часу, Ч...нг...схан, Ш/шевченківський стиль, Ш/шевченківська премія, Ш/шевченків рукопис, Яф...а, Я/яф...ський.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема 2. Комунікативні ознаки культури мовлення.

Завдання 1. *Напишіть разом, окремо або через дефіс подані нижче слова:* зараз не має часу, не можна, не набагато, аби куди, що години, чи мало, як слід, не зважаючи на, не під силу, не досить, не повага, поки що, по третє, по троє, він не має друзів, один за одним, сам на сам, по п'яте, кінець кінцем, нон стоп, де юре, тим таки, сизо крапчастий, сніжно білий, пів карбованця, моно рейковий, жук короїд, персона нон грата, все таки, безжально твердий, дарма що, без кінця краю, не аби який, по домашньому, з усіх усюд, біло сніжний, по одинці, по двоє, по одному.

Завдання 2. *Поставте, де потрібно, м'який знак чи апостроф:* духм...яний, порт...єра, черв...як, ад...ютант, підв...язати, миш...як, конференс...є, уман...ський, торф...яний, пів...яру, мавп...ячий, кур...йозний, порс...кий, п...єдестал, пів...Європи, різьб...яр, В...ячеслав, ін...єкція, кон...юнктура.

Завдання 3. *Розставте правильні наголоси:* металургія, ненавидіти, ненависний, ненависть, нести, несу, несеш, несемо, несла, вносити, вношу, вносиш, новий, помилка, помилки (мн.), помилок, обруч (ім.), обруч (присл.), ознака, розкладний, нерозкладний, олень, осока, отаман, дочка, донька, параліч, пасти, пасемо, пасете, пасла, пеня, перчити, сливовий, петля, Покрова, приятель, пурхати, ремінь, решето, ринковий, рідкий, сердити, середина, сироватка, слабий, слаба, слабе, смак, *р.в.* смаку, старий, твердий, текстовий, терези, тісний, товпитися, товстий, товста, товсте, той, того, до того, тонкий, успіх, фартух, фартуха, фаховий, читання, завдання, випадок, показник, показники, показників, грошей, грошам, грішми/грошима, часу,

часи, часів, хочу, буде, кажу, кажеш, знайду, знайдеш, знайдете, ялинковий, гетьман, гетьмана, гетьманщина.

Завдання 4. *Провідмінійте числівники:* 438, 618, тридцятєро, три сьомих.

Завдання 5. *Виправте мовностилістичні помилки:* купувати по цінам виробника, по вашому бажанню, бути відсутнім по хворобі, в знак поваги, по технічним причинам, вирішувати питання по фізиці, бюро по працевлаштуванню, по даним статистичного відділу, майстерня по ремонту одягу, згідно до запропонованого порядку денного, існуючі правила. копіруюча машина, бувший офіцер, торгуючі організації, дозрівший плід, ведучий спеціаліст, бувший у користуванні, вугледобуваюча промисловість, починаючий актор, красяча ріднина, наступаючий рік, вимірюючий пристрій, прилягаюча територія, заспокоюючий засіб, рухаюча сила, зростаюча смертність, координуючий комітет, переконуючі докази, пояснююча записка, рішаючий аргумент, допомагаючий механізм, завідуючий відділом, вражаючий ефект, правивший клас, задаватись метою, вчинити злочин, грати велику роль, відклонити пропозицію, ставити у відомість.

Завдання 6. *Виправте мовностилістичні помилки:* згідно поданої заяви, відповідно з інструкцією, не дивлячись на зміни у регламенті, комісія по складанню проекта постанови, у відповідності з наказом, по закінченню навчання, заходи по дотриманню чинного законодавства, у залежності від виду документа, по формі документи бувають стандартні та індивідуальні, тексти документів складаються по затвердженій формі, біля шостої години, вправи по діловій українській мові, комісія по питанням міжнародних зв'язків, навчання проводиться по єдиній програмі, обов'язок по контракту, нараховувати 300 гривень в місяць, крутне становище, рахуватися з думкою людей, за необхідністю, брати обов'язки, співставляти дані, теряти час, подоходний податок, нанести шкоди, халатне ставлення, громадянське законодавство, діюче законодавство, в залежності від, винести подяку, нанести збитки, не дивлячись на перешкоди, дякуючи підтримці, розв'язати проблему, поступати у вуз, терпіти поразку, одержати слово, надавати

показання, досягти взаєморозуміння, розрив контракту, службове лице, рахувати можливим, поштовий ящик, настоювати на зміні назви, працювати круглодобово, підготувати доклад, любе питання, співставлення фактів, достатньо дешево, лічити хворого, грузовий автомобіль, штатський одяг, передпосилка інфляції, викликати невдоволення, співпадання обставин, питання державної ваги, розмовляти пару хвилин, дальновидний політик, національна належність, виступати в якості, до уваги приймається та обставина, поділені за слідуючими ознаками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема 3. Поняття мовного стилю.

Завдання 1. Відредагуйте словосполучення: дружній колектив, об'єм книги, приводить до інфляції, вікно не відкривається, відноситися з повагою до товариша, я вибачаюсь, оточуючий світ, мені прийшло на розум, опровергати повідомлення, кинути на произвол судьби, відсутня із-за хвороби, піклується за своїх учнів, препарат покликаний для знищення шкідників, загинув за виконанням бойового завдання, знущався над робітниками, приймаються до ремонту магнітофони всіх марок, по дорученню ректорату, непритульні діти, довіряю із закритими очима, моє пропозиція, являється найкращим, хочу сказати слідуюче, на протязі останніх років, спасати ситуацію.

Завдання 2. Поставте наголоси у словах: граблі, граблів/грабель, колесо, колесами / колісьми, випадок, спина, середина, отаман, несе́мо, візьму, візьмеш, вітчим, вільха, обруч, обруча, обручем, соломина, бородавка, яворовий, асиметрія, вимога, гуртожиток, диспансер, перепис, центнер, загадка, експерт, дрова, безгрошовий, безгрошевий, олень, тонкий, бюлетень, бюлетеня, каталог, перепустка, верба, веретено, було, донька, дочка, параліч, вимова, феномен, хапати, циган, черкати, черпати, черствий, черствіти, час, р.в. часу, шлях, р.в. шляху, шляхом, на шляху, щипці, яловичина, ринкова економіка, локшина, принесла, принесли, підіб'ємо підсумки, показник, показників, частка, мн. частки, часток, визнання, допоможу, допоможеш, зверну, звернемо, синонімія, параномазія.

Завдання 3. Поясніть зміст крилатих висловів: альфа й омега, бальзаківський вік, біла ворона, блудний син, буря в склянці води, відкрити Америку, вовк в овечій шкурі, гордіїв вузол, держиморда, езопівська мова, козел офірний, колесо фортуни, крокодилячі сльози, лебедина пісня, перейти Рубікон.

Завдання 4. Провідмінійте числівники: 998, 743, семеро, шість сьомих.

Завдання 5. Правильно запишіть слова: угід...я, ворон...я (збірн.), ворон...я (недоросла істота), щоден...о, впевнен...о, подорож...ю, ніс...я, піднос...я, бадьоріст...ю, роз...ути, роз...ява, роз...броїти, об...ігти, годин...икар, числен...ий, довгождан...ий, священ...ий, священ...ик, захлан...ий, шален...ий, черв...як, зарум...янити, Захар...їн, тьм...яний, бур...як, об...їзд, за...їзд, дит...ясла, ін...юрколегія, Мін...юст, св...ятковий, Св...ятослав, з...юрмитися, ін...екція, ц...стерна, к...парис, С...нгапур, д...р...гент, д...т...ктив, р...фр...жератор, тр...умф, дез...інфекція, реч...татив, д...версант, інц...дент, б...г...мот, рибон...ці, бул...он, нен...чин, виховател...чин, порт...ера, ремін...чик, уман...ський, вихован...ці, бан...щик, брун...ці, попад...я, скор...гувати, д...л...тан...ський (аматорський), вище...згадан...ий, на....добраніч, до...побачен...я, на...зло, зо...зла, по...батькові, за...пані...брата, оз...рнувся, виріз...блювати, нян...чити, брин...чати, Ман...чжурія, вві...сні, під...час во...н, з...давніх...давен, ак...омп...н...мент, прус...ак (тарган), прус...ак (мешканець Прус...ії), Узбек...стан (Ташкент), К...рг...зстан (Б...шкек), Тадж...к...стан (Душанбе), Туркмен...стан (Аш...аба...).

Завдання 6. Визначте дієвідміни дієслів: доїти, боятися, бігти, солити, кричати, робити, читати, грюкнути, залишати, біліти, молоти, писати, червоніти, стояти, нести, смажити, летіти, воювати, здобувати, творити, колоти, сохнути, горіти, мовчати, палити, смикати, гоїти, брести, косити, плести, сипати, перечити, щебетати, муркотати, муркотіти, дати, їсти, відповісти, свистіти, свистати, хилитися, хропіти, хропти, зважати, зважити.

Завдання 7. Поставте іменники у родовий відмінок однини: Урал, радіус, вокзал, коридор, олівець, кисень, вівторок, рукопис, Дунай, депутат, віск,

майдан, університет, ячмінь (“злак”), ячмінь (хвороба), грім, льох, будинок, будиночок, бузок, хокей, Мороз, біль, теніс, демократизм, грам, банк (кредитно-фінансова установа), банк (зібрання даних).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема 4. Орфоепічні, орфографічні та акцентуаційні норми фахового мовлення.

Завдання 1. Виправте мовностилістичні помилки: Прийнято заходи по схоронності техніки. Тут грубо порушують основні договірні зобов’язання, чим наносять велику шкоду спільній справі. Подібне має місце і в громадських організаціях. Та вони духом не падали. Нелегко доводилось на перших порах. А ось результати залишають бажати кращого. Місто йому остогидло, тим паче промислове. Між тим, подекуди ще спостерігаються зловживання. При активній участі всіх членів колективу справу можна зрушити з мертвої точки. Справа з їх розглядом стояла ще гірше. Дружинник біг з усіх ніг. Хуліган прибавив у швидкості.

Завдання 2. Запишіть слова, розкривши дужки: (аби)хто, (аби)як, (аби)куди, (хіба)що, (дарма)що, (тільки)що, (ані)трохи, немовби(то), ніби(то), (казна)що, (хтозна)куди, (будь)що, все(таки), тільки(но), іди(бо), с(під)лоба, по(під)тинню, (на)дворі (присл.), (на)дворі (ім. з прийм.), без(вісти), що(сили), по(латині), рік(у)рік, сам(на)сам, віч(на)віч, до(речі), до(вподобі), раз(у)раз, всього(на)всього, на(жаль), до(побачення), за(пані)брата, на(швидко)руч.

Завдання 3. Наведіть синоніми та антоніми до фразеологізмів зі значенням: про кмітливу, розумну людину/про некмітливу, нерозумну людину; які схожі між собою колом занять, світоглядом; дуже багато/дуже мало; жити в достатках, заможнo/жити в нестатках, злиднях; ледарювати/працювати.

Завдання 4. Провідмінійте числівники: 356, 489, восьмеро, п’ять десятих.

Завдання 5. Розставте розділові знаки: 1. Всяке птаство як-от деркачів перепілок куликів курочок можна було викосити косою в траві

(*О.Довженко*). 2. На простому батьком змайстрованому столі їх чекає все і святий хліб і картопля і варена кукурудза і голубці (*М.Стельмах*). 3. Ранок починався тихий та лагідний все наокіл трави і дерева і кущі наче завмерло (*Ю.Смолич*). 4. Ідеш собі вулицею і кожна людина перед тобою як сторінка із книжки (*О.Котиленько*). 5. З людиною буває часто так що добре знаючи колишнього події вона сучасності ні в зуб не розуміє (*М.Рильський*). 6. Герої славою повиті зоріє кожного і'мя (*П.Усенко*). 7. Срібним маревом повиті коло сіл стоять тополі (*Леся Українка*). 8. Ясні охоплені багрянцем гори стояли до самого небокраю (*О.Гончар*). 9. Нова хата біла чепурна привітно виглядала з-за оголених лихою осінньою негодою груш (*П.Мирний*). 10. На галяву вискакує з гущини сарна і зачарована чудовим концертом зупиняється (*М.Коцюбинський*). 11. Налита сонцем і вітрами хлюпоче веслами весна (*М.Стельмах*).

Завдання 6. *Запишіть правильно слова:* спален...ий (згорілий), спален...ий (який може згоріти), спасен...ий, качен...я, облич...я, стат...я, стат...ей, навман...я, остан...ій, спересерд...я, Іл...ічівськ, Іван...а, Ін...ес...а, Ін...а, терт...я, спів...ітчизник, краков...як, б...язь, В...язьма, В...ячеслав, розм...якшити, верб...я, кишен...ці, долен...ці, хуторян...ці, чотир...ма, чотир...ох, ремін...чик, мен...шість, встан...те, піднос...ся, підніс...ся, Цар...ов, брин...чати, виріз...блюється, павіл...он, рибал...чин, в...юнкій, Мол...єр, компан...он, б...юро, Кас...ян, миш...як, ф...юзеляж, мавп...ячий, пів...лимона, пів...юли, гол...андець, мадон...а, ім...іграція, пр...амбула, пр...ор...тет, конве...р, с...м...фор, с...нт...ментальний, Гава...ї, фо...є, Фе...єрбах, Ім...ануїл, ал...янс, бар...л...єф, гор...л...єф, дос...є, кон...ю...ктура, ксьон..., кур...оз, мад...яр, Х...юстон, ш...нь...он, стр...п...нутися, в жмен...ці, камін...чик, Іоан..., вище/згаданий, під/кінець, на/четверо, на/диво, по/черзі, по/пліч, за/рані, за/очі, за/світла, по/правді, по/четверо, без/вісти, без/наміру, без/жалю, без/ладу, на/поруки, на/втікача, на/всправжки, десь/інколи, час/від/часу, на/прикінці, на/зло, зо/зла, на/поготові, по/волі.

Завдання 7. Розставте правильні наголоси: доповідач, доповідача, відповідач, відповідача, покупець, покупця, тризуб, дошка, дошки, *мн.* дошки, дощок, дві дошки, п'ять дощок, пасти, пасемо, пасла, варений (дієприкм.), варений (прикм.), голубець, голубця, голубцем, голубці, голубців, читання, сантиметр, діалог, одинадцять, яблуневий, зокрема, квартал, прання, урочисто, ознаки, кропива, столяр, запитання, щелепа, козячий, санки, втришия, чорнослив, натщесерце, піала, борючись, видання, визнання, винагородити, виразність, вичерпний, відвезти, віднести, горошинка, громадянин, довідник, дощечка, заняття (справа, праця, навчання), заняття (дія – займання), запитання, зібрання, зобов'язання, їстівний, кидатися, книжковий, нелюдський, обіцянка, мізерний, будучина, гетьманський, завчасу, улоговина, одноразово, чарівний, прошарок, завітчати, витрата, вибоїна, рябизна, наскрізний, нищівний, тайговий, тьмянний, жарина, господарник, кресляр, перевести, переведеш, переведемо, перевела.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема 5. Морфологічні норми фахового мовлення.

Завдання 1. виправте помічені мовностилістичні помилки: Тогочасний процес інтенсифікації творчих шукань обійшов осторонь сатиру. На цьому застерігаємо тому, що й самі обпеклися. Однак усі ці аргументи не були прийняті до уваги. Цікавою в цьому відношенні видається думка Сидоренка. Результат не виявився відповідним поставленій меті. Натомість його більше обходить, щоб виведений у байці персонаж сприймався як характер. Сатира, за деякими нечисленними виключеннями, потрапляє в ціль. Викриваюча функція сатири соціально вагома. Показник виявився й не таким уже малозначущим.

Завдання 2. Наведіть синонімічний ряд фразеологізмів: голова варить, мати порожню макітру, два чоботи на одну ногу, до біса, кіт наплакав.

Завдання 3. Вставте, де потрібно, пропущені літери: дилетан...ський, центрис...ський, ад'ютан...ський, тиж...невий, інтриган...ський, ім...іграція, ем...іграція, стат...ей, Прип'ят...ю, стат...ею, марок...анець, виїз...ний, волейболіс...ці, шіс...сот, довгождан...ий, воз...єднан...ий, Він...ич...ина, недоторкан...ий, розкіш...ю, благословен...ий, священ...ий, священ...ик, го...ландський.

Завдання 4. Розставте правильно наголоси, визначте правильне значення слів при зміні наголосу: вигода, відомість, захват, лікарський, поділ, складний, розходитися, твердити, об'єднання, зараз, торочити, алфавіт, алфавітний, весняний, висіти, вишу, висиш, договір, *р.в.* договору, жало, завжди, милити, милю, милиш, мабуть, також, зокрема, простий, ясний, помилка, *мн. р.в.* помилок, апостроф, байдуже, басовий, батьківщина, співбесідник, бондарство, броня, будучина, будучини, бовтнути, буксирувати, буксирую, буксируєш, чернетковий варіант, дали, пройду, пройдеш, мережа дошкільних та позашкільних закладів, найважливіший, надбання, невичерпний, одинвідсотковий, процес завершився, завершу, завершиш, завершимо, перехідний період, витрати, нові корпуси (споруда), корпуси (тулуб), підйду, не кожному підійде, перевізник, перевізники, перевізників, за роки, допоміжний, робота з дітьми, згідно з показниками, знайду, знайдеш, знайдемо, виразник, виразники, дробовий, опалення дровами, двох жінок, п'ять жінок, паслися стадами, пом'якшити, пом'якшимо наслідки, підіб'єте підсумки.

Завдання 5. Провідміняйте числівники: 498, 565, сімнадцятеро, п'ять дванадцятих.

Завдання 6. Розставте розділові знаки: 1. Кланяюсь тобі за ласку за багатство що дала ти моєму серцю за те що дивлячись на тебе роблюсь я добрим людяним і щасливим що просто кажучи можу любити тебе все життя річко моя душа мого народу (за О.Довженком). 2. І раптом зі мною щось сталося й досі пам'ятаю той дивний момент коли все ніби освітілося коротким спалахом і ніби завмерло люди і будинки і мощений плитами

хідник і бруківка я раптом зрозумів що все починається для мене звідси хоч навколо й нема особливої екзотики а все пронизливо реальне (за *В.Шевчуком*). 3. Ліс або як кажуть серби шума це не просто сосни та дуби не одна там народилась дума повна щастя ніжності журби (*М.Рильський*). 4. Все записуй в серці молодому буде це як знахідка тобі коли в старість прийдеш як додому як у гавань тиху по плавбі! (*М.Рильський*). 5. Все що мав у житті він віддав для одної ідеї і горів і яснів і страждав і трудився для неї (*І.Франко*). 6. По гострій жорстві по снігу по траві ідїть без похвал без бравади ще не відкриті є острови хтось мусить же їх відкривати (*П.Дорошенко*). 7. Все чим живе душа серце володіє ясну блакить небес і зелень ранніх трав і цей струмок що так весні радіє йдучи в далеку путь з собою я забрав (*Л.Первомайський*). 8. Співці не вгадуйте ви вчені не шукайте хто був той цар і як йому наймення з його могили утворила доля народу пам'ятник хай згине цар! (*Леся Українка*).

Завдання 7. *Поставте іменники у род. відмінок однини:* живопис, грип, номер, відділ, мінімум, поспіх, клуб (організація), танець, лібералізм, малюнок (твір малярства), Псков, щавель, суходіл, буйвіл, бузок, тюль, ранок, вівторок, сушняк, канал, дуб, стіл, Дністер, місяць, процент, долар, сегмент, займенник, борщ, товар, коридор, ураган, виняток, альманах, трубопровід, Байкал, Сибір.

Завдання 8. *Розставте літери и або і:* фол..ант, раб..н, піан..с..мо, к..сет, ел..пс..с, м..гдаль, г..ря, єп..скоп, хар..зма, д..сонанс, к..шм..ш, граф..н, к..пар..с, ск..п..дар, сп..рт, к..рг..з, к..нджал, Ч..нг..схан, Ш..ллер, С..лез..я, Сан-Франц..ско, Атлант..к-С..т., Адд..с-Абеба, Ісс..к-Куль, Шм..дт, Ф..лд..нг, Д..дро, С..dney, Ч..каго, Алж..р, Ват..кан, Т..бет, Корд..льєри, В..флеєм, З..мбабве, К..пр, Кр..т, С..мб..рськ, С..мферополь, Угл..ч, С..ракузи, С..ц..лія, Сард..нія, Пак..стан, К..рг..зстан, Туркм..н..стан, Ед..нбург, Брат..слава.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема 6. Особливості вживання займенників у професійних текстах.

Завдання 1. *Виправте помилки та відредагуйте поданий документ.*

Декану факультету психології
Криворожського Державного Інститута
проф. Вороб'йову Сергею Адамовичу
від викладачки історії світової культури
Багінець І. Н.

Пояснююча записка.

Заняття з історії світової культури 11 квітня 2002 р. у групи ПС-32 мною не були проведені через те що за ранішedomовленою домовленистю я с цієї группой ходила в краєзнавчий музей де була відкрита нова експозиція передвижної виставки „Мастера кісті ХХ в.". Ексткурсія пройшла бес порушення дісціпліни.

Вик. Історії світової культури (підпис) І.Н.

Завдання 2. *Виправте мовностилістичні помилки:* Батькові Василя принесли телеграму, коли його не було вдома. Вишенський для свого часу мав добру освіту. Поет подарував друзям троянди і склав про них вірш. Микола не хотів приступати до цієї роботи без підписання трудової угоди. Я люблю сестру більше брата. Читаючи роман, мені так хотілося, щоб усі герої залишалися живими. Увійшовши в довір'я селян, його обирають головою сільської ради. Завдяки повені загинули посіви на чималих площах. Оксана показала силу волі, відважність. У його відношенні до Анатолія відчувалася заздрість. Раніше ніж відповісти на це запитання, треба визначити зміст поняття “парадигма”.

Завдання 3. *Провідмініайте числівники:* 745, 839, вісімнадцятеро, сім дев'ятих.

Завдання 4. *Розставте наголоси:* відкупорений, доччина сумка, пообламувати гілки, вірнопідданий, давати вказівки, дві вказівки, животрепетний, живе́те, завчений ще в школі вірш (*дієприкм.*), завчені рухи

(прикм.), зазирнете, зазирнемо, залаштунковий, електрик (колір), упадемо, майдановий, мережа, набожний, надлишковий, надлюдський, кілометр, уважні коректори, конура, камбала, пересічний поет, киплячи, кількаразовий, артезіанські колодязі, кричачи, крутизна, лагодячи, величезні лантухи, найяскравіший, над книжками сидіти, індустрія, знаскоку, здичавілий, адже, поки що, в цілому, перемовчати, вимога, вимоги, призвести, подушка, подушки (мн.), три подушки, в більшості областей, повернуся, повернемося, служби у церквах, річки повиходили з берегів, обруч, обруча, обручем, “Дванадцять обручів”, завершилося, абиде, абияк, везти, веземо, везете, везла, везучи, видання, вимова, завдання, запитання, затемна, значущий, їстівний, дотемна, гетьманський, вести, ведемо, ведете, вела, взяти, візьму, візьмеш, взяла, випадок, відберемо, відберете, піду, підеш, підуть, віднайду, віднайдеш, віднайдете, зірковий, одягну, одягнеш, підійду, підійдеш, підійдете, солю, солимо, перчити, перчу, перчиш, перчимо, десять місяців, засукавши рукава/рукави, не за горами, колядники, зцілити, видання, перенесемо, перенесете, перенесла, випробування (перевіряти міцність чогон.), випробування (великі труднощі), перешлемо, перешлете, смажити халявки, залишки врожаю / врожаїв.

Завдання 5. Розставте розділові знаки: 1. Чужих країв ніколи я не бачив принад не знаю їхніх і окрас та вірю серцем щирим і гарячим нема землі такої як у нас (В.Симоненко). 2. Недаремно говориться поділена радість подвійна радість поділене горе вже півгоря (Ю.Збанацький). 3. Розквітай мій краю веснами цвітом яблунь і пшениць і руками в дружбі чесними сіячів твоїх і жниць (Т.Масенко). 4. Я так люблю твої сади й долини і гори й ріки й мрійну синь гаїв моя свята безсмертна Україно оновлена трудом своїх синів (В.Сосюра). 5. Чи розуміємо що беручи ми люди мусимо і віддавати коли не хочемо жити в убогому світі позбавленому звуків і барв (Маняк). 6. Між голими деревами які перебуваючи в непорушному гурті здавались чужими одне одному й далекими було повно повітря настоящего на міцному морозі (Є.Гуцало). 7. Володимир Михайлович як воїн і поет брав участь у розгромі

ненависних фашистів (А.Шиян). 8. Переконатися пора зробиш зло не жди добра (Д.Білоус). 9. Молоді дитячі голоси як дзвіночки (М.Коцюбинський). 10. Та й чоловік мій як з клоччя батіг сказати правду (І.Нечуй-Левицький). 11. Як справжній лірик Сосюра надзвичайно різноманітний у своїх переживаннях (Д.Білоус). 12. Час летів немов на крилах і мов сон життя минало (Леся Українка).

Завдання 6. Правильно запишіть слова: не...до...смаку, не...до...речі, не...в...змосі, авто...мото...гурток, алюмін...вий, а...перцепція, сп...раль, Ахіл...ес, Аш...абад, без...ліку, без...упину, беладон...а, мадон...а, Бет...і, брав...с...мо, брен...кіт, вальтер...скот...івський, В...єнт...ян, від...нині, від...сьогодні, від...тепер, військово...з...обов'язаний, Віл...ямс, він...етка, в...нічию, Гельс...нк..., ...ринджоли, давньо...верхньо...німецький, десь...інколи, дзи...а, до...віку, до...загину, дон...чин, до...тла, до...щенту, жас...кий, за...віщо, зо...зла, на...зло, Ізабел...а, ін...овації, конве...єр, М...ч...ган, мовно...літературний, мовно...стильовий, Монтеск...є, м'ясо...вовняний, м'ясо...заготівельний, на...бігу, на...бік, на...весні, на...весну, на...відріз, на...відмінно, на...гора, на...око, на...половину, на...силу, на...скаку, не...аби...який, Парас...чин, Пріс...чин, Південно...український канал, північно...західний, під...кінець, по...малу, порс...кий, Пуща...Водиця, пуща...водицький, С...ракуз..., тільки...но, тільки...що, фе...єрверк, Фе...єрбах, жертвен...ий, жадан...ий, спасен...ий, шален...ий, ковз...кий, двох...ярусний, Севаст...ян, пр...зирство, пр...амбула, пр...ентивний, пр...тендент, пр...рогати́ва, мар...во, кур...во, С...дней, суспільно...корисний, воєнно...стратегічний, якби...то.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема 7. Дієслівне керування.

Завдання 1. Виправте помилки та відредагуйте поданий документ.

Докладна записка.

Директору ЧП „Врожай” Іл’їчову Василю Леонидовічу

від ст. механіка ЧП „Врожай”

Кучіренко Генадія Юр'євича

Доповідаю, що мною Кучіренко Романом були виявлені порушення технологічного режиму у першій лабораторії 24 січня місяця цього року, завдяки нетбалості електрика Кісільова В.А. Через це були виведені з строю 2 (два) інкубатора.

Акт про сбитки були зроблені додається.

Ст. механік

(підпис) Кучіренко Г.Ю.

Завдання 2. *Виправте мовностилістичні помилки:* В українській мові вимова не завжди співпадає з написанням. У підручнику подекуди зустрічаються невдалі приклади. У наступному ми також дбатимем про те, щоб утримувати першість. Подвір'я тракторної бригади заповнилось гомоном тракторів. Десь далеко в небі співав свою пісню жайворонок. Більшість стіннівок піднімає питання про успішність окремих студентських груп. На випускний вечір прийшли бувші студентки нашого факультету. Усі студенти без виключення прийняли участь у Днях рідної мови. У більшості гуртків маються кваліфіковані керівники. Все це робиться на виду у матері. Одержалося так, що він з-за хвороби пропустив заняття. Відірвавшись від скелі камінь з гуркотом скотився в обрив.

Завдання 3. *Поясніть зміст крилатих висловів:* нести свій хрест, пуп землі, угода з дияволом, умивати руки, яблуко незгоди, дати кучми, робити з мухи слона, суєта суєт, книга за сімома печатями, замість хліба дати камінь, буріданів осел, важіль Архімеда, валаамова ослиця.

Завдання 4. *Провідмініайте числівники:* 495, 638, шістнадцятеро, дев'ять десятих.

Завдання 5. *Розставте розділові знаки:* 1. Минулася буря і сонце засяло (М.Рильський). 2. Із поля дівчина утомлена прийшла і хоч вечеряти дбайлива кличе мати за сапку і в квітник де рожа розцвіла. Та знай що тільки тут де невгамовний труд землі насиченій родюче лоно ранить доспіють ягоди і

радощі постануть (За М.Рильським). 3. Тепер поле все ширше розкривало свої рамена все далі розстеляло свою одержу і коли він зайшов на горбок перед ним встали в повній красі всі ниви (М.Коцюбинський). 4. Кожен кому доводилось зробити добре повинен мені здається переживати радість якусь особливу яку ні з якою іншою й порівняти не можна (О.Гончар). 5. Хто любить творити красу той безперечно не буде байдужим до своєї праці цікавої і необхідної бо всяка праця на благо учня-вихованця незважаючи на складність прекрасна (За Сухомлинським). 6. Переорана непоборена вся земля твоя твій рідний дім (Л.Первомайський). 7. Багато страшних легенд складено про той вир і Тимко хоч і не вірив у них проте кожного разу пливучи Ташанню осяяною сонцем невеликою річкою намагався обминати страшне місце (За Г.Тютюнником). 8. Вогонь у хаті твого дитинства вогонь у твоєму серці в споминах де й досі зостався племінкий жар не погас і ти завжди можеш роздмухати його і стежачи як поймається то срібним то золотистим грітись... (Є.Гуцало).

Завдання 6. Правильно запишіть слова: швидкіс...ний, облас...ний, безкорис...ливий, кіс...лявий, пес...ливий, тис...нути, бряз...нути, брез...нути, випус...ний, рис...нути, тиж...невий, контраст...ний, осві...читися, хвас...ливий, блис...нути, невіс...ці, невіс...чин, під...їз...ний, турис...ський, їж...жу, хворос...няк, їд...те, приз...ба, товарис...кий, нен...ка, землян...ці, Пріс...чин, у павутин...ці, сторін...ці, промін...чик, рибал...ський, рибал...ці, різ...б...яр, нян...чити, жен...шень, мен...шенький, бездоган...ий, пів...відра, без...вучний, зран...я, тел...я, подорож...ю, Іл...юшин, суд...івство, Він...ич...ина, солда...чина, коза...чина, бов...аніти, сумлін...ий, притаман...ий, нужден...ий, письмен...ий, окаян...ий, довгождан...ий, священ...ик, по...вік...віків, на...хнен...ий вчинок, на...хнен...ий любов'ю, здр...гнувся, на...одинці, призвича...ться, призвича...шся, по...одинці, хоч...не...хоч, аби...що, ...ван...да...мар...я (рослина), по...ІІІ/шевченківськ..., о...пів... на...шосту, зіграли в...ніч...ю, на...підпитку, задивившись в...дал...чїнь, хмара в...пів...неба, на...двоє, м...р...хтливі тіні; грім гр...мів с...переду, з...боків і

по...заду, побрів у ...глиб лісу, двадцяти...п...ти...літній, не...оцінен...а дорогоцін....ість, без...перестанку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема 8. Особливості синтаксису фахового мовлення.

Завдання 1. *Відредагуйте подані словосполучення:* проявляти інтерес, юридичне лице, розповсюджувати досвід, в першу чергу, факти говорять, завідувач відділом, моя автобіографія, займати посаду, заключне заняття, поступив до інституту, отримати освіту, відносини між учнями, виражати думки, супроводжуючий лист, оцінки по предметах, діюче законодавство, у відповідності до вимог, тези виступу, гладити білизну, купити утюг, шкаф з червоного дерева, нові стула, дитяча кроватка, килимові доріжки, покрашені вікна, чистий стінок, хрустальна ваза, відкриті двері, лісна клітка, яскравий світ, невірний номер, сніжна гірка, світять фанарі, вулиці пересікаються, високий дом, освічена вулиця, бережись автомобіля, участковий міліціонер, аптека в сто метрах, удачі вам, скільки годин?, давайте зупинимось, дякувати Марію, дежурний у столовій, зустрічаються помилки, переверніть сторінку, розкрийте зошит, учбовий корпус, перші блюда, гарячий стакан, смачне жаркоє, скуштуйте пирожне, переучот, купіть рубашку, гарні обої, слідкувати за чимось, добратися до міста.

Завдання 2. *У поданих реченнях зробіть пунктуаційну правку:* 1. У небо знов сягнула заграва і в проваллі повіднішало. 2. Беруся рукою за кущ і твердіше ніж треба упираючись ногами в кручу деруся на гору. 3. А вже коли сонечко вимахне із-за дерев і настил на поромі закурить сріблястим відпаром просихаючи вирушають на той бік. 4. Рівненькі посаджені під шнур кленочки тополі дубки ясени до сонця пнуться. 5. Край плантації під старою побитою громом вербою тулиться хата. 6. Над повінню кружляли лелеки виструнчивши стрілами довгі червоні носи і бемкали дзвони. 7. Коли згря птахів залетить далеко і в тумані стане тихо я зупиняюся і наслухаю що робиться попереду. 8. З-за хмар прозирнуло сонце і стало видно далекі

припушені і неєм переліски та недбало заасфальтовану чорну смугу дороги. 9. Незабаром дорога пішла круто вниз у глибокий заметений снігом і запруджений машинами вибалок. 10. Бабуся щодня виглядала листоношу біля воріт і як тільки він виходив із сусідньої вулички несучи на грудях сплюснуту кирзову сумку неодмінно віталася з ним. 11. Вона певне забула про мене бо коли озирнулася то я помітив на її обличчі переляк. 12. Незабаром перші машини розвертаються і завиваючи моторами в'їжджають у двори (Г. Тютюнник).

Завдання 3. Провідмініайте числівники: 698, 999, десятеро, дві п'ятих.

Завдання 4. Правильно запишіть слова: тріс...нути, улес...ливий, студен...ство, провіс...ник, інтриган...ський, свис...нути, ненавис...ний, зап'яс...ний, артис...ці, хвас...ливий, невіс...чина, аген...ство, шіс...десят, прихвос...ні, повіс...ці, піз...ній, рідкіс...ний, риб...ячий, різ...б...яр, прем...єра, Мін...юст, пів...юшки, Лук...ян, В...язьма, б...юргер, Адабаш...ян, медв...яний, ін...єкція, Д...яченко, повір...те, п'ят...сот, Уман...щина, Іл...юшин, дос...є, ковз...кий, шампін...он, Кас...ян, бас...кий, павіл...он, ремін...чик, дитин...ці, щонаймен...ший, нян...чити, бджіл...ці, жмен...ці, галуз...ці, внучен...ці, оболон...ці, брин...чати, Ман...чжурія, Тан...чин, промін...чик, гуцул...ський, мавп...ячий, при...їзд, Солов...йов.

Завдання 5. Розставте літери *г* або *з*, поясніть значення:

...ава, ...андж, ...уля, ...едзь, ...імн, ...аздиня, ...радус, ...ноття, ...речний, ...армата, ...удзик, ...лей, ...усар, мар...арин, ...валт, а...рус, ...ель, ...рунт, ...арбуз, ...ел...отати, ле...енда, ...аблі, ...ратковий, дж...утик, фі...ляр, ...ризти, дзи...отіти, ...рюкотати, зи...зиця, ...арба.

Завдання 6. Розставте наголоси: благовіст, громіздкий, донесхочу, морквяний, довідник, каталог, копійчаний, клянемо, каяття, напихваті, неабияк, машинопис, кропив'яний, підняття, трясовина, усиновлений, пред'явник, зозулястий, відірвати, відірву, відірвеш, відірве, відірвемо, віднести, впаду, впадеш, впадемо, впадете, котрий-небудь, лежачи (присл.), лежачи (дієприсл.), листяний, нарівно, нести, несемо, несучи, ні за що (немає

за що), нізащо (ні в якому разі), ні за що (даремно), обіруч, обіцянка, окрім, плисти, пливемо, пливете, позаочі, по-людськи, по-твоєму (присл.), по твоєму (займ. з прийм.), раз по раз, саночки, солодощі, течія, ялиновий, принести, принесу, принесеш, принесемо, записки (мн.), соломина, чарівний, чарівно, часопис, хутовина, підводні течії, дві течії, яскравіший, ячменю (злак), ячменя (хвороба), позбивати ящики, два ящики, юродивий, щавлевий, щавель, щодобовий, шляхопровід, повставляти шибки, чотири шибки, числівниковий, цікавіший, стенографія, п'ємо, п'єте, пила, пили, поминки, поминок, щаслива, щасливі, вогняний, вогненний, дали знати, вимовні норми, забрала, забрали, світоглядний, над головами, морозець, вбрання, постіль, постелі, постіллю/постелею, на постелі, поталанити, поталанило.

Завдання 7. *Вставте літери **и** або **і**:* Єрусал..м, С..ц..лія, Пак..стан, аж..отаж, нотар..ус, такс..., Р..о-де-Жанейро, Соч.., г..рлянда, х..м..к, Б..рма, Г..ндукуш, Х..б..ни, К..пл..нг, С..мферополь, К..тай, такс..ст, дж..нси, Єг..пет, д..спетчер, ш..фр, Атлант..ка, л..мон, д..лер, ц..стерна, Ав..ньйон, Алж..р, Анд..жан, Апенн..ни, Ар..зона, Балт..мор, Б..шкек, Болд..но, Бр..джтаун, Бр..стоць, Велл..нгтон, Гам..льтон, Гетт..нген, Дуд..нка.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема 9. Поняття документа. Класифікація документів.

Завдання 1. *Провідмінійте словосполучення:* вісімсот сімдесят шість аудиторів, п'ятдесят дві тисячі тонн.

Завдання 2. *До поданих слів доберіть українські відповідники:* спікер, домінувати, брокер, лаконічний, адекватний, аргумент, апеляція, латентний, перманентний, сибарит, ренегат.

Завдання 3. *Доберіть означення, подані в дужках, до таких іменників:* відносини – стосунки – відношення – ставлення (промисловий, економічний, шанобливий, господарський, родинний, довірливий, процентний, дружній, торговельний, суспільно-економічний, кредитний, договірний, вартісний).

Завдання 4. Правильно запишіть слова: з...юрмитися, миш...як, верхів...я, п...єдестал, п...юре, Б...єлгород, Захар...їн, Монтеस्क...є, Руж...є, В...язьма, мавп...ячий, тьм...яний, з...ясувати, ін...єкція, кон...юнктура, голуб...я, подвір...я, бур...ян, моркв...яний, помор...янин, довір...я, дит...ясла, духм...яний, прислів...я, зв...язковий, Р...ябко, Солов...йов, бездоган...ий, лавин...ий, смажен...ий, левин...ий, освітлен...ий, антен...ий, годин...ик, огнен...ий, страшен...ий, скажен...ий, священ...ик, олов...яний, орлин...ий, зчеплен...ий, латун...ий, височен...ий, електрон...ий, ешелон...ий, лимон...ий, поколін...я, жадан...ий, написан...ий, адресован...ий, мерзен...ий, божествен...ий, числен...ий, Буд...а, ан...али, бул...а, інтермец...о, барок...о, Ізабел...а, Брюс...ель, пен...і, Апол...он, Віс...аріон, Ген...адій, віл...а, андор...ський, лібрет...о, ват... , брут...о, мот...о, бон...а, Марок...о, ір...аціональний, ан...отація, Ват... , ман...а, дон...а, гет...о, з/с...під...низу, з...над...вору, Брюл...ов, в...обріз, піднос...ся, до...гори, на...скаку, збилися до...купи, не...мов...би...то, до...вподоби, до...загину, не...в...зможі, не...в...силі, заходьте по...одному, в меж...річ...і, їй...Б/богу, у...досвіта, на ...бік, на...бік, кінець...кінцем, під...їж...жають, ні...ким ще не...бачен...і, у тр...мтячому мар...ві, бад...лина, чорт...зна...що, об...їж...чик.

Завдання 5. Розставте розділові знаки: 1. Книги морська глибина хто в них пірне аж до дна той хоч і труду мав досить дивнії перли виносить (*І.Франко*). 2. У пісенному слові про хліб чуємо бачимо не лише мільйоннострунний гомін пшениці а й срібний передзвін приазовської сталі поблиск донецького вуголька й виплески електрорайдуг Дніпрогесу все чим багата і на що здатна людина вільна творити добро (*М.Подольн*). 3. Розподіл суспільства на тих хто виробляє і тих хто споживає тим більше не може підняти людину до рівня творця, бо коло інтересів такого суспільства ніколи не зімкнеться (*М.Подольн*). 4. Нелегкі думи навіяла на нього ветха казенного стилю з похиленим хрестом церковиця (*М.Стельмах*). 5. Минуле і теперішнє зійшлися разом і втихомирили Маркове серце він поволі пішов до тих пагорбів на яких немов на малюнку розкинулось невеличке річечкою

підперезане село (М.Стельмах). 6. Мама каже що коли уві сні літається значить росте він росте! (М.Стельмах). 7. Рота пробивалась крізь вогонь і де була найбільша небезпека там бачили командира (Я.Качура). 8. Таке розкішне над нами небо і такі ми до безмежності молоді! (В.Шевчук). 9. Кожен кому доводилось зробити добре повинен мені здається переживати радість якусь особливу яку ні з якою іншою й порівняти не можна (О.Гончар). 10. Осяяний сонцем перед нами розкрився зовсім новий світ (О.Довженко). 11. Сполоханий вітром хижак звів голову й пильно дивився у віконце (М.Трублаїні). 12. Розтривожений він до самого ранку не склепив очей (П.Панч). 13. Досвітні вогні переможні урочі прорізали темряву ночі (Леся Українка).

Завдання 6. Поставте іменники у род. відмінку однини: промовець, яшень, портфель, Кіпр, Донбас, успіх, пароплав, манускрипт, волейбол, памфлет, галас, град, майданчик, штаб, міст, паркан, гараж, ганок, бліндаж, ренклюд, дуб, мільйон, гектар, понеділок, учитель, стіл, Париж, Дніпро, Буг.

Завдання 7. Запишіть словосполучення, вказуючи паралельні форми: 1487 осіб, 114 журналістам, 37 організаціям, з 5 примірниками, у 90 представників, 16 країнам, 874 кілограмів, на 48 підприємствах, надіслано 423 громадянам, 263 студентам.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема 10. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.

Завдання 1. Виправте помилки та відредагуйте поданий документ.

Об'ява.

Сьогодні в приміщенні будинку учоних відбудиться лекція диспут на тему „Роль сучасних СМІ в зформуванні світобачних позицій чоловіка”. Запрошуємо усіх бажаючих прийняти участь.

Начало в 7 г. вечора. Вхід безплатний.

Завдання 2. Виправте мовностилістичні помилки: Треба погодитись, так як це і в наших інтересах. По цьому питанню слід звертатися в деканат.

Підписні видання тепер важко замовити. Треба воплотити цей задум в життя. З'їш одне таке яблуко – і захочеш від заморських розкошів додому. Катрю хвору гонять на роботу. Завдяки мужності, великій вольовій силі, він перемагає смерть. Він сміливо вступив в поєдинок з антинастроєними силами. Це їх слабосильні руки ростили в тилу дітей. Сьогодні набирає здебільшого розвитку процес демократизації суспільного життя. Нових успіхів домоглась бригада Бориса Черевко. Позиція райадміністрації на зазначене питання не співпадає з обласною. Їх твори, пройняті високим героїчним духом, мали велике агітаційне значення.

Завдання 3. Привильно запишіть слова та словосполучення: аби...хто, не по...доброму прича...ний, навряд...чи, червоно...білий, червоно...гарячий, рано...в...ранці, у...вечері, з...ранку, до...вечора, чорт...зна...коли, бозна...де, куди...небудь, мабу...ь, наві...ь не...вдумуючись, потр...вожен...ий, казен...ий, с...покон...віків, тиж...невий, мені все...одно, вогнен...ий, вогнян...ий, нечислен...а група, розкіш...ю, кон...ю...ктивіт, кон...як, ні...разу, не...раз, на...жаль, по...троху, з...під стола, дивитися ...під...лоба, всього було в...міру, під...їз...ний, коза...ина (козак), солда...ина (солдат), в...цілому задовольняє, божествен...ий, пів...лимона, по...під...вікон...ю, гордіст...ю, Він...ич...ина, арф...яр, віч...на...віч, з...усіх...усюд, Ген...адій, Ап...ол...он, Ін...ес...а, ем...ігрант, ім...ігрант, роз...єднаний, воз...єднан...ий, від...зеркален...я, нал...яти пів...пляшки, нал...ити по...вінця, ні...чий, вин...ий, з...давніх...давен, не...має чого ц...р...монитися, тр...матися в...купі, зозул...не „ку-ку”, с...авець, небе...печний.

Завдання 4. Провідмініайте числівники: 548, 973, восьмеро, одна третя.

Завдання 5. Розставте розділові знаки: 1. Різкий поривчастий він вибухнув гнівом обуренням жалем (В.Домонтович). 2. У нас гінкі берези срібні яснокосі (П.Тичина). 3. Старий столітній дуб підкошено під корінь (А.Малишко). 4. А ліс як дрейфуюча шхуна скрипів у льоди закутий (Л.Костенко). 5. Тут запеклася кров мого народу і обридали волю кобзарі (Л.Костенко). 6. Гай-гай уже й життя минуло їхнє та й досі мої старі жили

наче молодята не тільки на людях а й поміж собою вони увесь вік були делікатні уважні привітні (М.Стельмах). 7. Степ струснувши з себе росу та зігнавши непримітні тіні горить рівним жовто-зеленим кольором (П.Мирний). 8. Хлопчики сиділи на крутому березі звисивши ноги і стежачи за вудочками вели тиху розмову (Ю.Яновський). 9. На кладці обнявшись стояли дві дівчини і забувши про все на світі виводили стару сумовиту пісню (М.Стельмах). 10. Усяка пташечка радіючи співала. Я йшов не поспішаючи (Л.Первомайський). 11. Не так тії вороги як добрії люди і окрадуть жалкуючи плачучи осудять (Т.Шевченко). 12. Умовк кобзар сумуючи щось руки не грають (Т.Шевченко). 13. Батькові руки важкі загорілі лежать на колінах у плетиві жил (М.Масло). 14. Вона сиділа замислившись (Ю.Яновський). 15. Повечерявши полягали спати (П.Мирний). 16. Знітившись я стою на поріг (М.Стельмах). 17. Вражений небаченим видовищем хірург прикипів до місця (О.Довженко). 18. На повитих мороком вулицях не припинявся рух (О.Гончар).

Завдання 6. Утворіть відносні прикметники з суфіксами **-зьк-, -цьк-, -ськ-:**

Золотоноша, молодець, студент, Буг, Волга, товариш, турист, черкес, Криворіжжя, Ладога, Таганрог, ремісник, турок, брат, Лодзь, Кривий Ріг, Лейпциг, герцог, Великі Луки, Дамаск, Мекка, тюрки, Вишній Волочок, Гадяч, Кременчук, Ніцца, солдат, Ясси, Сиваш, Ла-Манш, Кандалакша, баски, казах, козак, Перемишль, П'ятихатки, Чукотка, Димерка, люди, брат, модерніст, місто, хват, Волинь, коваль.

Завдання 7. Розставте правильно наголоси: вдовин (-а, -е), кумин (-а, -е), підстаркуватий, господарській (від господар), господарський (від господарство), кінський, очеретяний, підданий (іменник), підданий (дієприкм.), названий (нерідний), названий (дієприкм.), чудний, далеко, порожній, порожньо, чепурний, чепурно, можу, хочу, привеземо, привезете, привезла, несучи. носячи, летячи, крутивус, вертихвістка, босоніж, босий, текстовий, фаховий, столяр, кобзарю, знайду, знайдеш, знайдемо, знайдеться, підніму, піднімешся, піднялася, зайду, знайдеш, знайдемо, принесу, принесемо,

принесла, проживемо, проживете, прожила, прожили, проллємо, проллете, пролили, стерпіти, стерплю, стерпиш, терпіти, терплю, терпиш, терпимо, поблизький, обіцянка, обіцянок, користь, ніякий, книжками, посланець, посланця, посланцем, візьму, візьмеш, візьмемо, взяла, кажу, роблю, ідемо, піду, підеш, піде, підемо, підуть, два шляхи, хутро, хутровий, по-людськи, казки, казок, повернемося, поліграфія, правопис, правописний, обрядовий, перейду, перейдеш, ніяк(немає як), ніяк(жодним способом), ніякий(ні один), поталанити, мені поталанило, зірву(ся), зірвеш(ся), зірвемо(ся), зірвете(ся), розпочнемо, розпочнете, розпочала, гусей, гусям, гусьми, на гусях, переїзд(місце переправи), переїзд(переїждання), видання, текстова поліфонія, синонімія, симетрія, феномен.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема 11. Загальна характеристика, мовні засоби жанри наукового стилю.

Завдання 1. *Доберіть до іншомовних слів українські відповідники:* аспект, паритет, гіпотеза, біллз, директива, колізія, критерій, пріоритет, консенсус, інцидент, мораторій, домінувати, дебати, інновація, ідентичний, еволюція, сувенір, дебютувати, преїскурант, імпічмент.

Завдання 2. *Виправте помилки:* дивився вслід машини, боявся холодну воду, описувати про подвиг, був удостоєний званням, приділяти увагу на культуру мовлення, перейти через дорогу, автомобіль загруз у болото, забув за уроки, милувався на квіти, хвилюватись за сина, упевнена в тебе, працювати в заводі, ходити за водою, в виду викладеного, вести переписку, вступати в силу, заключати угоду, жилий масив, повістка дня, зустрічаються недоліки, рахувати обов'язком, халатне ставлення, виключити світло, ковровий, по закінченні, по освіті лікар, поїхав у якості міністра, продаж по знижених цінах, любі висновки, згідно до плану, відповідно з рішенням, дипломатичні відношення, діючий закон, опинитися в дурнях, диву даєшся, говорити невпопад, справа в тому, вірна відповідь, рахуватися з думкою, в кінці кінців.

Завдання 3. *Напишіть правильно прислівники:* з/вечора, чим/дуж, десь/не/десь, раз/по/раз, після/завтра, по/людськи, по/сусідству, як/не/як, на/весні, кінець/кінцем, по/латині, по/третє, по/одинці, в/цілому, на/жаль, без/кінця/краю, до/речі, ні/на/що, у/височінь, в/середині, тяжко/важко, по/ночі, по/волі, день/у/день, на/швидку/руч, без/перестанку, куди/небудь, бозна/хто, чорт/зна/куди, аби/коли, у/притул, узяв до/відома, попід/тинню, на/сам/перед, один/по/одному, будь/що/будь, по/вік/віків, росте в/глиб, одним/один, з/давніх/давен, з/усіх/усюд, всього/на/всього, з/ранку до/вечора, хоч/не/хоч, вивчив на/пам'ять, в/решті/решт, чим/скоріш, сам/на/сам.

Завдання 4. *Яке значення передають синонімічні ряди фразеологізмів:* 1. Теревені правити, оповідати сон рябої кобили, боби розводити, плести сухого дуба. 2. Очей не відірвати, ні в казці сказати ні пером описати, хоч з лица воду пий, писана красуня. 3. Грати мовчанку, ні пари з вуст, тримати язик за зубами, мов у рот води набрав. 4. Запас біди не чинить, з прибутку голова не болять, хліб у дорозі не затяжить, запас їсти не просить. 5. Дзвін великий лить, брехні справляти, замилювати очі, напускати туману. 6. Меле як порожній млин, переливати з пустого в порожнє, ляпати язиком, городити ні те ні се, верзти дурниці.

Завдання 5. *Розставити правильно наголоси:* абиде, багаторазовий, бажаний, писати байки, довгі балки, дві балки, барани, два барани, батьківщина (спадок від батьків), батьківщина (вітчизна), дзвенять бджілки, дві бджілки, береги, два береги, бережемо, бережете, ваги, варений (дієприкм., довго варений обід), варений (прикм., варена картопля), ведучи, ткати килими, п'ять килимів, два килими, киплячи, кишки рвати від сміху, кількаразовий, коней, їхати на конях, два коні, кладемо, над книжками сидіти, п'ять книжок.

Завдання 6. *Провідмінійте числівники:* 8.888, 847, 172, 1.385.

Завдання 7. *Наведіть тлумачення слів:* авангард, альтруїзм, блюзнірство, геральдика, дипломант, діорама, загайний, інтерактивний, концепція, мультимедіа, оболонь, реквієм, саміт, філантропія, апперцепція, кворум, буремний, громада, панно, барельєф, горельєф.

Завдання 8. Розставте розділові знаки: 1. Лиш боротись значить жить (І.Франко). 2. Дівочі сльози мов весняний дощ (Нар. тв.). 3. В промінні місячнім як в морі втонули ниви і луки і темні праліси і гори... (О.Олесь). 4. Перериває його перепелячий крик зірвавшись угору заглушає докучливе сюрчання трав'яних коників що як не розірвуться і все те зливається до купи у якийсь чудний гомін вривається в душу... (П.Мирний). 5. Він несподівано з'являється в степу на шляху чи вийшовши з-за могили чи випроставшись з яру високий кремезний... (В.Підмогильний). 6. До вас село і рідне поле приїхав по дитячі сні на мить забувши що ніколи не повторяються вони (В.Крищенко). 7. Там батько плачучи з дітьми а ми малі були і голі не витерпів лихої долі помер на панщині (Т.Шевченко). 8. Одного разу чуєте стою на човні з вудками на Дніпрі і бачу серединою Дніпра уявіть собі мчить проти течії човен без вітрил мотора і весел. Я певна річ за весла і до човна (О.Вишня). 9. Який простір і як легко дихати під високим небом Кавказу! (Т.Масенко). 10. Голова йому видалась неймовірно важкою бо коли захотів озирнутися то йому було несила її повернути (Н.Рибак). 11. Я з друзями прийшов у ті місця де ще стоять глибокі озерця що як дівчата заглядають в очі (А.Малишко). 12. Побачив шпака знай весна біля порога (Нар. календар).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Тема 12. Термін та його ознаки.

Завдання 1. Які з поданих словосполучень є фразеологізмами, а які – афоризмами? Витлумачте значення кожного з них. Поясніть походження афоризмів. З вершин і низин; караюсь, мучусь, але не каюсь; коли гримить зброя, музи мовчать; на вус намотати; як сніг на голову; хоч коти гармати; коні не винні; око за око, зуб за зуб; прийшов, побачив, перемиг; права рука; обстріляний птах; я єсть народ; ні кола ні двора; є ще порох в порохівницях; розбити в пух і прах; зів'яле листя, сізіфова робота.

Завдання 2. Вставте закінчення родового відмінка однини –а /–я чи –у/ –ю: Луганськ..., папер..., тариф..., університет..., документ..., лист..., акт...,

Сибір..., Подол..., Київ..., Дон..., цемент..., граві..., світогляд..., асфальт..., кра..., простор..., листопад..., Кабул... (місто), Кабул... (річка), сара..., гараж..., велосипед..., баскетбол..., автомобіл..., комбайн..., стол..., ресторан..., з'їзд..., закон..., рейтинг..., Париж..., млин..., студент... .

Завдання 3. *Виправте помилки:* виписки з протоколу, відложити засідання, дякуючи підтримці, діючий закон, крайні міри, вжити термінові заходи, діяти всупереч наших пропозицій, план з продажі м'яса, в значній мірі, бувший директор, розробити міроприємство, займати призові місця, самий кращий результат, указ набрав сили, на протязі тижня, при всякій погоді, в сім годин, не по силах, українець по походженню, із-за хвороби, немає Василя Дарійчук, лист Сергієві Бойко, абонементська скринька, бідність думки, грецький горіх, без задніх ніг, у весь дух, птиця високого польоту.

Завдання 4. *Розставте правильно наголоси:* абикуди, автор/автори, обидва автори, багатоскладовий, веземо, вертихвістка, веселимо, веселите, постукують колеса, колесо, два колеса, яскраві кольори, два кольори, артезіанські колодязі, три колодязі, контрадикторний, контрактовий, конура, конюхи повиводили коней, два конюхи, заробляти копійки, дві копійки, коптячи, уважні коректори, два коректори, користь, корисний, розводити коропів, п'ять коропів, котрий-небудь, розмалювати крашанки, дві крашанки, кричачи, крутизна, кілометр, кулінарія, курки-несучки, три курки, курятина, розірву, розірвеш, розірвемо, терези, на терезах, два зайці, за двома зайцями, зайці (мн.), зайців, по церквах, церкви (мн.), церковиця, Буковина, Десна, Десни, Дністер, Дністра, висіти на ниточках, нитки (мн.), ниток, у царині, демографічні показники, на схід від Збруча, чорна металургія, із мережею закладів, між різними гілками влади, на теренах Буковини, ректори вишів, вносила, вношу, вносимо, чотири довідники, наукові джерела, заявник, заявники, заявниками, кошти залишилися, залишу, залишиш, залишимо, дали відсіч, книговидання, найцікавіший, пам'ятки, налагодити, вимога, вимоги (одн.), державні вимоги, про надання статусу, м'ясо-вовняний, придбання, завершу, завершиш, завершимо, завершився.

Завдання 5. Визначте дієвідміни дієслів: носити, боятися, кричати, бачити, просити, клеїти, полоти, боротися, гоїти, їздити, поїти, ходити, веселитися, знати, молоти, хотіти, говорити, доїти, кроїти, шити, при звичаїтис я, белькотіти, дихати, волок ти, гнати, гудіти, спати, іржати, бігти, їсти, колихатися, осмілитися, змінитися, переставити, стукотіти, наколот и, гуркотати, стелити, края ти, хилитися, хропіти, збороти, свистіти, сипати, тягти, дирчати, зморитися, цокотіти, цокотати, важити, сопіти, молити, пороти, ломити.

Завдання 6. Поставте іменники в орудному відмінку однини: алмаз, сюрпри з, паранджа, янтар, серце, Ася, яблунька, депеша, яблуня, директор, межа, звіробій, вітер, вдача, пісня р, пласти р, комар, вівчар, кресля р, ветерина р, столя р, панци р, екземпля р, стайня, сторож, ювіля р, кочегар, тягар, хабар, картя р, бригади р, муля р, снігур, верф, якір, пусти р, аптекар, комаха, страйка р, Ігор, кучер (волосся), мадя р.

Завдання 7. Запишіть слова літерами: 49-мільйонний, 86-відсотковий, 250-квартирний, 125-річний, 2-поверховий, 3-ярусний, 2-елементний, 3-актний, 4-осьовий, 50-річний, 500-кілограмовий, 100-доларовий, 22-річний, 2-річний, 33-денний, 3-денний.

Завдання 8. Розставте літери г або г, наведіть до кожного тлумачення: ...ава, ...азда, ...анок, ...валт, ...едзь, ...ешевт, ...рім, ...ніт, ...ніт, ...онт, ...ражда, ...расувати, ...рати, ...рати, ...речний, ...рот, ...роші. , ...рунт, ...рунтовний, ...удзик, ...уля.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Тема 13. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.

Завдання 1. Випишіть в одну колонку вільні словосполучення, а в другу – стійкі, пояснивши їх значення: Рукам волі не давати, підняти рукою, руки опускати, рука руку миє, триматися за руки, рукою подати, затиснути в руці, руку набити, мамині руки, руку позолотити, ніжна рука, руку подати, обхопити рукою, рука об руку, нести в руці, руки зв'язати, смалити халявки.

Завдання 2. *Правильно напишіть слова:* не/догляд, не/виконати, не/мов/би/то, не/доля, не/веселий, не/далечко, не/вимовний, не/вже, не/літо, не/мовля, не/нароком, не/кожен, не/двоє, не/раз і не/двічі, ні/разу, не/хотя, не/дивлячись, не/зважаючи/на, не/прибрана нами кімната, не/прибрана кімната, не/такий, не/начеб/то, робота не/завершена, не/здужати свого противника, тяжко не/здужати, не/добачити, не/волити, не/покоїти, не/притомніти, не/покоїтися (турбуватися), не/славити (ганьбити), не/покоїтися (не спочивати), не/стямитися, не/добачати, не/дослухати, не/дослухатися, не/задоволений зовсім.

Завдання 3. *Відредагуйте речення:* 1. Завод, виробляючий раніше воєнну техніку, поступово перепрофілюється на виготовлення товарів широкого вживання. 2. Позавчора я отримав повідомлення про грошовий перевод, але до цих пір не можу його отримати із-за поганої роботи пошти. 3. Висловлюючи своє відношення до подій у країні, він наголосив на тому, що вже давно пора приймати міри по налагодженню всіх галузей виробництва. 4. Грізно поблискуючи шаблею, кінь з вершником летів вперед. 5. Ароматичні добавки різних лікувальних трав надають чаю дуже приємного, неповторного привкусу. 6. Серед міроприємств по відзначенню цього свята були такі: виступи музичних колективів, конкурси, вікторини. 7. На святкуванні ювілею школи, котре розпочалось рівно в сімнадцять годин, зібралося багато бувши випускників.

Завдання 4. *Визначте правильний варіант слововживання, відкривши дужки:* Ділянка – діляниця (будівельна, виборча, землі, шкіри, вулиці); лице – особа – особистість (офіційна, непересічна, усміхнена, стороння, відкрита, третя, творча, талановита); правильний – вірний – певний – слухний (хода, служба, риси обличчя, думка, факт, кохання, зауваження, рухи, друзі, приклад собі, дріб, кінь, фігура); дати – надати – подати (інформацію, звістку, думку, пораду, допомогу, доручення, ініціативу, їсти); займати – обіймати – посідати – заступати (посаду завідувача кафедри, призове місце в змаганні, місце для когось).

Завдання 5. *Розставте правильно наголоси:* ведемо, ведете, теплі вечори, два вечори, візьмеш, вивірка, виграємо, виграєте, визвольний, обіцянка, олень, живемо, живете, кухонний, куючи, лавровий, лагодячи, величезні лантухи, летячи, мабуть, магістерський екзамен (від магістр – учений ступінь), майдановий, малозначний, маркетинг, мережа, метемо, металургія, мізантропія, судно не раз сідало на мілини, дві мілини, морозище, морозостійкий, набожний, надворі, на дворі, всі до одного, один одному, один по одному, одна одній, одного, одному; два, три, чотири (брат, колір, віз, верби, вечір, килим, дуб, булава, вказівка, дах, дошка, громадянин); сороковий, дробовий числівник, котрий, декотрий, контрадикторні антоніми, прості люди, прості присудки; судно, судна (Р.в. одн.), судна, (Н.в. мн.), суден; порт, порту, у порту, порти, портів; Буковина, пізнання, зобов'язання, визнання, зібрання, коноплі, конопель, коноплям, милити, милю, милиш, милимо, прийняти, прийму, приймеш, приймемо, прийняв, прийняла, обійму, обіймеш, обіймемо, поверну, повернеш, брала, щаслива, колесо, колесами/колісьми, локшина, принесла, принесли, бережемо, бережете, перчити, перчу, перчите, перчений, пазурі, пазурів, гатити, гачу, гатиш, чагарник, чагарнику, пелюстки, окисний, дядина, напрямки (присл.), обранка, наймацький, передовсім, адоніс, правильніший, поговір, абетковий, виднокіл.

Завдання 6. *Утворіть пари слів сучасної української мови та архаїзмів. Поясніть, в яких стилях і з якою метою можуть вживатися наведені застарілі слова.*

Свічадо, перст, перебути, благий, вакації, уста, піє, воліти, ректи, зигзиця, десниця, шуйця, рать, ланіти, брань, блават, велій, шарлат, грезет, вой.

Великий, говорити, воїн, битва, губи, щоки, бути, ліва рука, права рука, бажати, зозуля, військо. палець, шовк, добрий, канікули, дзеркало, пурпур, співає.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Тема 14. Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі.

Завдання 1. Поясніть значення слів: менеджмент, центризм, фанатизм, унітарний, мажоритарний, ментальність, реформіст, інтеграція, інвестиція.

Завдання 2. Виправте помилки та відредагуйте поданий документ:

Автобіографія

Я, Хмельов Михайл Саввіч, народився 9. Листопада 1974 року у селі Омельнику Кременчугського р-ну Полтавської області, у багатодітній родині потомствений хліборобів.

В 7 років я пішов у перший клас, Омельникської середньої загальноосвітньої школи 11 класів якої успішно закінчив у 1992р. В школі крім аттестату за середню освіту отримав спеціальність шофера, що дало мені змогу поробити осінню у КПС на збирання урожаю.

В 1993 році поступив на І курс мехмата ХДУ й провчившись 5 років закінчив його, отримавши червоний диплом та професію учителя математики та інформатики.

У 2000 році вийшов у друці мій навчальний підручник „Інформатика для початківців”, а у 1999р. декілька популярних статей у „Університетському збірникові”.

У нашій родині 4 особи.

Мій батько: Хмельов Степан працює на Харківському заводі ХТЗ механіком АТС.

Моя мати: Хмельова Ядвига працює на тому ж заводі, що й батько комендантшею гуртожитка.

Моїй сестрі школярці 12 років й вона ходить в 6 клас середньої школи.

Моє місце проживання і домашній адрес – 061 049 м. Харків-49, вул. Гаршіна, 71, кв. 33.

Завдання 3. Розставте правильно наголоси: вимова, випадок, випробний, висячи, вихованець, виховання, вичерпний, надішлемо, надлишковий,

надлишок, надлюдський, найважливіший, найцікавіший, найяскравіший, відкупорений, відсотковий, вірнопідданий, давати вказівки, багато вказівок, дві вказівки, п'ять вказівок, вовки, три вовки, вороги, два вороги, триразовий, упадемо, упадете, уподобання, вразимо, вразите, сталі врожаї, два врожаї, навчання, писання, вигнання, наїздом, навідруб, навіки, навзаєм, навзнак, навзнаки, нарозхват, напровесні.

Завдання 4. *Визначте, ознаки якого стилю наведено:* широко використовуються емоційно-забарвлені слова, суспільно-політична лексика, риторичні запитання, вигуки, повтори, тон мовлення пристрасний, оцінний (іронія, сарказм, захоплення, гнів); точні найменування (подій, дат, місцевості, учасників), а також багатозначна образна лексика, здатна привернути увагу реципієнта; вплинути на нього, спонукати до дій.

Завдання 5. *Запишіть прислівники і прислівникові сполучення окремо, разом або через дефіс:* до/останку, до/додому, в/цілому, на/бік, на/завтра, за/світла, на/втіки, од/віку, у/двох, на/швидку, по/одинці, на/гора, коли/не/коли, на/рівні, в/бік, по/правді, на/диво, плече/в/плече, кінець/кінцем, до/побачення, на/око, на/ходу, до/гола, на/яву, в/далечінь, вряди/годи, по/двоє, по/четверте, на/бігу, на/показ, на/добридень, під/вечір, не/в/зможі, раз/у/раз, з/боку/на/бік, одним/одна, до/пари, в/слід, всього/на/всього, без/вісти, до/купи, сам/самотою, будь/що/будь, по/латині, десь/колись, в/середині, по/іншому, на/силу, на/зустріч, до/сьогодні, день/у/день, як/не/як, по/польськи, за/одно, у/чотирьох, зі/споду, раз/за/разом, у/сто/крат, один/в/один, за/дня, у/розсип, по/волі, на/біс, по/людськи, з/переляку, час/від/часу, по/правді, на/ніщо, на/різно, на/вік/віки, з/роду/віку, до/речі, в/трое, аби/куди, чорт/зна/де, до/вподоби, бо/зна/як, не/відь/скільки, що/як/найбільше, без/упину, без/жалю, без/пуття, в/міру, уві/сні, до/загину, десь/інде, геть/чисто, без/кінця/краю, переді/мною, наді/мною, по/вінця.

Завдання 6. *Розставте розділові знаки:* 1. Яке то щастя свій народ у світлі бачити (Д.Павличко). 2. Розцвітай же слово і в родині і у школі й на заводі і у полі... (П.Тичина). 3. Тече вода в синє море та не витікає (Т.Шевченко). 4. Ти

пахнеш як роси на житі як столи рушниками накриті як співуча стружка ялова як мамина лагідна мова (Д.Павличко). 5. Покинута занедбана на луку зеленіє капустонька в снігу (Б.Олійник). 6. Приймай мене мій ярий світе в свою журу чи благодать щоб разом плакати і радіти і все що буде розділять (В.Крищенко). 7. Позбавити людину рідної мови чи то згідно з її волею чи всупереч їй аморально це те ж саме що підрізати коріння її духовності (В.Русанівський). 8. Більшість учителів я певен полегшено зітхнули що нарешті здихались мене а коли б вірили в Бога то й перехрестилися б особливо ті які дивувалися й мені здається навіть були незадоволені і розчаровані що іспити я склав цілком пристойно (Р.Іваничук). 9. Тільки невсипуще море бухає десь здалеку та зорі тремтять в нічній прохолоді (М.Коцюбинський). 10. Хвилина ще і схід розпише в сліпучі барви небосхил (Т.Масенко). 11. Зоріє світанок а він лежить спить солодко і мати ходить навшпиньках щоб не розбудити обережно ставить йому біля узголів'я склянку трав'яного настою хай вип'є натщесерце як прокинеться (О.Гончар). 12. В криницю старості не заглядай про те яким ти будеш не гадай (Д.Павличко). 13. Мати з дітям на руках мати біля колиски це те ж саме що воїн при зброї вона творить майбутнє вона творить величчя Вітчизни (В.Сухомлинський).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15

Тема 15. Форми і види перекладу.

Завдання 1. Вставте закінчення родового відмінка -а/-я чи -у/-ю: мармур, ураган, Дунай, Ужгород, квітень, рис, Омельченко, Інгул, старт, туризм, Гайдай, Острог (місто), ювілей, синус, електрон, бір, Арарат (гора), Ромодан (місто), гіпс, Алжир (країна), Алжир (місто), циферблат, Тибет, Ельтон (озеро), сніг, Нью-Йорк, Ліван, обмін, Вашингтон (штат), Іртиш, вир, Амур, Вашингтон (місто), Дністер, Донецьк, інстинкт, Дніпрогес, Дагестан, інвентар, листопад, ідеалізм, явір, йорж, алюміній, міліметр, ом.

Завдання 2. Визначте відмінності слововживання поданих нижче лексичних пар: результат – наслідок (біди, спостережень, невірності, підрахунку, пожежі, досліду); воєнний – військовий (подвиг, події, навчання, тактика, присяга, стан, промисловість, трибунал); навчальний – академічний (посібник, план, час, заклад, навантаження, графік, звіт); особовий – особистий (автомобіль, справа, рахунок, думка, присутність, лист).

Завдання 3. Розставте наголоси: дурисвіт, духмяніти, експерт, електрик (колір), жалкий, ждання, ждемо, ждете, ждучи, жевріти, жерло, жерла гармат, два жерла, церквиця, хідник, животрепетний, ознака, живучи, живемо, живете, збирати жолуді, два жолуді, жорсткий, жуємо, жуєте, забавка, важке завдання, завжди, завчасу, наживо, завчені рухи (прикм.), завчений ще в школі вірш (дієприкм.), заголовок, задарма, за двома зайцями, три зайці, дванадцять обручів, зазирнемо, зазирнете, зазнаємо, зазнаєте, закінчимо, закінчити, закупуваний, залаштунковий, мене, біля мене, три шляхи, два брати, випадок, ознака, високі врожаї, гелікоптер, гелікоптером, крицевий, на плечах, на вагах, тільки, завершити, співвіднести, маляр, маляра, кінний, квасолина, визнання, посланець, випробування, горицвіт, податковий, жало, завершили, стерпіти, придбання, відправник, замість того щоб, врозліт, надбання, пережили, підуть, підете, піду, пережили, візьму, візьмете, цього, до цього, мене, біля мене, три шляхи, два брати, випадок, ознака, високі врожаї, гелікоптер, гелікоптером, знищення пам'яток, зізнання, репортажі, дужки, двері, дверей, дверям, дверми/дверима, у дверях, деревце, держальце, дерзкий, крашанки, молитви, еркер, еркера, дитятко.

Завдання 4. Правильно запишіть слова: ад...ю, аген...ство ...Ф/франс ...П/прес..., ад...ютант, А/академія Н/наук України, Андор...а, андор...ський, Атлант...к-С...ті, атлант...к...с...т...нський, ба...ський, без...вісти, беладон...а, без...упину, блажен...ий, блок...система, бояз...кість, бояз...кий, Бра...ськ, бра...ьий, брин...чати, бря...чати, будь...що...будь, важко...хворий, п'ять бул..., Вальтер Скот..., вальтер...скот...івський, ват..., Ват..., В/великий П/піст, Вел...інгтон, Д/д'Артан...ян, Д/де Гол...ь, де...гол...івський, Ден С/сяо...пін,

десь...інколи, д...гтяр, до...віку, до...вподоби, до...волі, до...завтра, до...загину,
Д/дон Жуан (персонаж), Д/дон Ж/жуан (загальна назва), до...нині, Д/дон...
Кіхот, дон...чин, до...останку, до...речі, до...тепер, до...сьогодні, до...щенту,
дьо...тю, Є/єл...сейські П/поля, жаднюга...вовк, вовк...жаднюга, Жан...Жак
Рус...о, жан...жаківський, за...віщо, на...віщо, З/зайчик...П/побігайчик
(персонаж), за...світла, за...світла, З/заслужений Д/діяч мистецтв, на...зло,
зо...зла, зиг/гзаг/г, по...двоє, по...одинці, попад...я, порс...кий,
п'ятисот...тридцяти...п'яти...тисячний, радіо...фізичний, раз...у...раз, рен...ген,
Р/республіка Білорусь, реч...татив, виріз...блювати, роз...броїти, роз...ява,
Ростов...на...Дону, Саво...я, Гава...ї, сама...самотою, Сапун...гора,
світло...водо...лікування, секво...я, Р/ренесанс, С/середньовіч...я,
С/соціалістична Р/республіка В...єтнам, з...під...даху, з/спід...лоба, с...авці,
станція метро ...Контрактова П/площа..., станція ...Фастів...П/перший...,
ст...п'ят...десятиріч...я, монпа...с...є, мул...а, м'ясо...вовняний,
м'ясо...заготівельний, на...відмін...о, на...жаль, на...показ, на...половину,
народно...визвольний, народно...господарський, на...силу, на...скаку, на...яву,
не...доплатити, не...дочувати, не...стямитися, ни...че...підписан...ий, трохи
ни...че...підписан...ий, Н...ю...Йорк, н...ь...йоркський, нян...чити, О/они...ин
(Онисько), пан...європейський, під...аш...я, під...час, пліч...о...пліч,
В...єнт...ян, виніс...я, винос...ся, військ...омат, військово...морський,
військово...полонений, безліч віл..., по...вінця, віце...през...ден...ський,
в...купі, в...нічию, в...обріз, вояч...ина, в...пень, в...пору,
всесвітньо...історичний, всесвітньо...відомий, в...третє, в... троє, по...троє,
Ган...ібал, Г/гордіїв вузол, грудо...черевна перепона, кім...ерійці, гун...и,
гот...и, з/сціпитися.

Завдання 5. Визначте відміну та групу іменників: бідаха, вартовий, дворище, збіжжя, біль, індича, козенятко, козля, звір, ліки, тюль, путь, рілля, біржа, гілля, пальто, хабар, нежить, шампунь, братуньо, кобзар, Ігор, зброяр, туш (фарба), туш (муз. п'єса), плем'я, журі, ВНЗ.

***Завдання 6.** Перевірте за тлумачним словником, чи завжди збігається орфографія Михайла Стрельбицького з нормативною. Наведіть значення кожної лексики. Який фоностилестичний прийом використовує автор?*

Гава гаву гратулює, / ганок газді – гавра./ Гелготальники гвалтують, / гномик гедзя гавить./ Гражду гречний ґрунт ганджує/ гроном гудзуватим./ Гражда гражді гарантує/ гедзя габувати.

Питання до підсумкового контролю

1. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Поняття про мовну норму. Типи мовних норм.
2. Сучасна українська літературна мова як засіб професійного спілкування. Державотворча роль мови. Поняття державної мови. Функції мови.
3. Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Основні ознаки та вимоги до функціональних стилів.
4. Специфіка офіційно-ділового стилю. Підстили офіційно-ділового стилю. Жанри цих підстилів.
5. Документ як основна одиниця писемної форми ділового професійного спілкування. Класифікація документів за різними ознаками.
6. Реквізит – елемент документа. Основні реквізити. Основні вимоги до змісту та розташування реквізитів. Формуляр, бланк документа. Правила оформлення сторінки.
7. Вимоги до оформлення окремих документів. Характеристика. Рекомендаційний лист. Спільне та відмінне.
8. Вимоги до оформлення окремих документів щодо особового складу. Автобіографія. Резюме. Різниця між цими документами.
9. Вимоги до оформлення окремих обліково-фінансових документів. Розписка. Доручення.

10. Вимоги до оформлення окремих інформаційних документів. Записка (пояснювальна, доповідна), рапорт.
11. Вимоги до оформлення службових офіційних листів. Службовий лист. Типи службових листів.
12. Вимоги до оформлення документів з кадрових питань. Заява. Різновиди заяв. Спільне та відмінне.
13. Специфіка наукового стилю. Основні підстилі наукового стилю, коротка характеристика, жанри.
14. Лексичні особливості офіційно-ділового стилю. Вживання паронімів, професіоналізмів, однозначні й багатозначні слова. Мовні кліше та штампи.
15. Лексичні та фразеологічні особливості наукового стилю. Наукові мовні штампи.
16. Морфологічні особливості офіційно-ділового стилю. Вживання іменників і особливості відмінкових закінчень родового, давального, кличного відмінків. У яких реквізитах вживають зазначені форми іменників, які особливості запису?
17. Рід іменників, особливості визначення роду іншомовних іменників та їх узгодження з прикметниками у фахових та наукових текстах.
18. Вживання займенників в офіційно-діловому та науковому стилях. Мовний етикет української науки.
19. Вживання прикметників в офіційно-діловому та науковому стилях, утворення ступенів порівняння прикметників, правила утворення присвійних прикметників.
20. Числівники в офіційно-діловому стилі. Особливості запису цифрової інформації в документах. Особливості узгодження числівників з іменниками. Відмінювання числівників.
21. Дієслово в офіційно-діловому стилі. Особливості вживання особових дієслів, дієслів у формі наказового способу. Особливості дієслівного керування.

22. Вживання активних дієприкметників в офіційно-діловому та науковому стилі. Особливості їх перекладу.
23. Вживання прийменників в офіційно-діловому та науковому стилі.
24. Синтаксичні особливості офіційно-ділового та наукового стилю.
25. Культура мови й мовлення як основа фахової мовленнєвої компетенції. Комунікативні ознаки (критерії) культури мови.
26. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Види публічних виступів. Підготовка до публічного виступу. Особливості наукового публічного виступу.
27. Міжособистісне спілкування та взаємодія у професійному середовищі. Політкоректність, толерантність, етика. Мовний та мовленнєвий етикет. Невербальний етикет.
28. Термін як основна одиниця наукового стилю. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
29. Типи словників. Термінологічні словники.
30. Особливості перекладу фахових текстів. Буквальний, адаптивний переклад.

Рекомендована література

Основна

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Бондаренко Н. Опрацювання морфологічних норм української мови на засадах компетентнісного підходу. *Українська мова і література в школі*. 2019. № 2. С. 2-6.
3. Динікова, Л. Ш. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 138 с.
4. Масицька Т. Є. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум. Луцьк Вежа-Друк, 2021. 92 с.
5. Попович А. С., Марчук Л. М. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
6. Форманова С. В., Романюк І. В. Основи культури й техніки мовлення : навч. посіб. Одеса : ПолиПринт, 2018. 144 с.
7. Черемська О. С. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 436 с. URL : <https://goo.su/VvQBMgh> (дата звернення: 12.10.2022).
8. Шевчук С. В., Кабиш О. О. Українська мова за професійним спрямуванням : робочий зошит-практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 4-те. К.: Алерта, 2017. 216 с. URL : https://drive.google.com/file/d/1mYw4WcaKaMAcMl-2y1jCCfE_FWd88aJw/view (дата звернення: 12.10.2022).
9. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2022. 536 с.
10. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.

Додаткова

1. Гоца Н. М. Текст як лінгвостилістична єдність та основні аспекти і методи його аналізу http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Philologia/32722.doc.htm (дата звернення: 11.09.2022).
2. Загнітко А. Мовний простір граматики : монографія. Вінниця : ТОВ “Твори”, 2018. 448 с.
3. Лінгвістичний аналіз тексту: практикум: навчальний посібник / Н. М. Алексєнко, Л. В. Бутко, К. Л. Сізова, В. В. Шабуніна. Кременчук: КрНУ імені Михайла Остроградського, 2019. 242 с.
4. Семененко О. Ю., Верзілова Є. Ф. Особливості формування та перекладу дотракійської мови з твору Дж. Мартіна «Пісня льоду та полум'я» як різновиду артлангу. *Прикладна лінгвістика на півдні України: здобутки і перспективи*. Одеса, 2021. С. 149-154.
5. Стахмич Ю. С. Інформаційні технології в перекладі : лабораторний практикум. ІваноФранківськ : ІФНТУНГ, 2018. 114 с.
6. Стрій Л. І. Комунікативні стратегії в мовленні українських президентів: ритуальні мовленнєві жанри. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова* : наук. журнал. Серія «Філологія. Лінгвістика». 2020. Т. 25. Вип. 2 (20). С. 112-120.
7. Тур О. М., Шабуніна В. В. Стандатри ISO, присвячені процесам оцифрування, конверсії та міграції документів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія: наук. журн.* / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ: НАКККиМ, 2019. № 4. С.54-62.
8. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
9. Шабуніна В. В. Комунікативно-прагматична інтерпретація в науковонавчальному тексті. *Virtus : Scientific Journal*. March №12, 2017. С.196-198.

10. Яцимирська М. Г. Імпресивна мова ЗМІ: навігація до результату. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2018. Випуск 44. С. 303-308.

Електронні інформаційні ресурси:

1. www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
3. <http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України
4. <http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова
5. <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – веб-сайт “Бібліотеки в мережі Internet”
6. info@lib.ua-ru.net – наукова електронна бібліотека “Веда”
7. Journals.uran.i.ua – “Наукова періодика України”

Навчальне видання

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

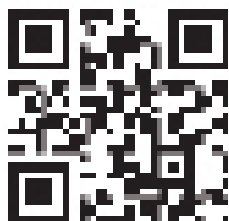
Методичні рекомендації
до практичних занять з курсу для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 071 Облік, митна справа і
оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Практичне видання

Укладач

Семененко Олександра Юріївна

В авторській редакції

Підписано до друку 24.09.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 3,02. Наклад 30 пр.
Замовлення № 0924-24-2.

Видавництво: Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
тел.: +38 (095) 559-45-45,
e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.
Замовлення книг:
тел.: +38 (050) 915-34-54, +38 (068) 517-50-33
e-mail: book@oldiplus.ua

